

Også i Island har der været en værdifuld debat om sprogundervisningen i dansk. I en ledende artikel i Morgunbladið den 11. oktober 1994 hedder det således: »Meget af den kultur og de ideer, der dukkede op i Europa før i tiden, kom hertil via Danmark, og meget af det bedste i islandsk kultur har sine rødder i Danmark. Selv om nationerne var i samme stat i 6 århundreder, var det en begrænsning, at det var en koloni under en herrenation, men der var trods alt meget godt i den tid. Danskerne var milde herrer i forhold til, hvad der skete i mange andre lande, der havde kolonier, og det er ikke kun islændingene, der kan takkes for, at selvstændighedskampen foregik uden blodsudgydelse, men også det, at de danske myndigheder accepterede de islandske argumenter og imødekom retfærdige krav.

Islændingene fik ikke alene påvirkning fra Danmark, også mange danskere fandt roden til deres egen kultur i de islandske sagaer. Det er stadig tilfældet, hvad omtalen på Morgunbladiðs kultursider i lørdags af en ny dansk pragtudgave af Vølvens Spådom vidner om. Danskerne har behandlet de vigtigste islandske kulturværdier på en enestående måde. Islændingene vil aldrig glemme, at danskerne afleverede de islandske håndskrifter, der blev opbevaret i Den arnamagnæanske Samling. Noget sådant er enestående i forholdet mellem et gammelt koloniherrredømme og de forhenværende undersåtter.

Islændingene fik i mange år næsten udelukkende deres universitetsuddannelse i København, og også i vore dage uddanner mange islændinge sig i Danmark, ikke mindst kunstnere. Mange af dem har arbejdet i kortere eller længere tid i Danmark. Landenes kulturelle forbindelse er derfor stadig tæt, og selv om den kongelige tilknytning blev afbrudt i 1944, er den til gavn og opbyggelse for begge lande.

Forudsætningen for en levende kulturudveksling med Danmark og ligeledes med de andre nordiske lande er kendskab til de nordiske sprog. Historien har givet det danske sprog fortrinsret frem for de andre sprog i landets grundskoler, og det er det første udenlandske sprog, som børnene bliver undervist i. Dansk har på den anden side været i tilbagegang i forhold til engelsk, og det er en kendsgerning, at de fleste unge taler bedre engelsk end dansk.

Undervisningsnævnet, der afgav sin konklusion i sommer, foreslog, at man skulle ændre kurs i sprogundervisningen og begynde at undervise i engelsk i 11-års-alderen og dansk i 13-års-alderen. Argumentet var, at børnene er mere interesseret i engelsk, og at man burde udnytte denne interesse.

Der er uden tvivl noget rigtigt i dette, men man kan også spørge, om man ikke burde støtte interessen for

nordiske spørgsmål i den oversvømmelse, vi oplever, af engelsksprogede film, annoncer og popmusik, der daglig hældes ud over os. Der er stor fare for, at engelsk kommer til at overskygge andre sprog, og at det bliver en ensidig kulturpåvirkning, der kommer til at råde.

Man kan minde om det, den danske ambassadør sagde i et interview for kort tid siden i Morgunbladið, at de unge i Island må forstå, at et godt kendskab til et af de skandinaviske sprog også er en nøgle til nordisk samarbejde. Det nordiske samarbejde har givet Island meget, ikke mindst på det kulturelle område. Samarbejdet med de andre nordiske lande har også været af stor betydning for Islands udenrigspolitik og har været bestemmende for Islands stillingtagen til spørgsmål af international karakter.

Nu da meget tyder på, at vejene til dels skilles mellem de nordiske lande, hvis alle de andre træder ind i EU, er det endnu vigtigere end før at bevare den kulturelle del af samarbejdet og søge at forhindre, at den nordiske samfølelse i internationale organisationer formindskes. Blandt andet derfor er det ikke tilrådeligt at forøge engelskundervisningen på bekostning af dansk eller andre nordiske sprog. Man må selvfølgelig heller ikke glemme, at det er sandsynligt, at de nordiske sprog om kort tid alle bliver officielle sprog inden for EU, og at det derfor er en fordel at kunne dem.

En levende interesse for de nordiske sprog kan på den anden side ikke opretholdes uden støtte til undervisning fra de lande, der er tale om. Netop derfor er en kulturbegivenhed som de danske Høstdage af betydning, lige så vel som kendskabet til dansk er nødvendigt for at få udbytte af dem.»

Det fremgår af regeringens finanslovsforslag for 1996, at der på undervisningsministerens konto er afsat et uspecificeret beløb til en forøget indsats i Island. Forslagsstillerne ønsker imidlertid – med dette beslutningsforslag – at understrege, at vi finder, at det er på høje tid, at Danmark i nøje samarbejde med de relevante islandske myndigheder sikrer en væsentlig styrkelse af danskundervisningen og den kulturelle udveksling i samarbejdet mellem Island og Danmark.

Der ligger allerede i dag en lang række konkrete forslag om udvekslingsrejser for skoleelever, en årlig dansk lærernes dag, koncerter for unge, dansk børneteater, dansk film i undervisningen, film og TV-programmer, musikvideoer, sportsprogrammer, tegnefilm, serier, nyheder, undervisningsprogram samt mange andre tiltag, der også vedrører undervisningen og udvekslingen mellem Island og Danmark, der nu bør omsættes i konkrete initiativer.